

ÍSÍ-forsetin heilsar Sigurði Lamhauge:

Eitt søguligt roysnisverk

Mikudagin var stórt hátíðarhald hildið uttanfyri ÍSÍ-húsinu í Gundadali í samband við, at havnarmaðurin Sigurd Lamhauge gekk, rann og svam úr Akrabyrgi til Fugloyar.

Í hesum sambandi vóru fleiri røður hildnar og Sigurd fekk eisini fleiri gávur. Vit prenta her røðuna, sum Heðin Mortensen, ÍSÍ-forseti helt. Hann segði:

„Góði Sigurd Lamhauge.

Tá tú fyrri bert fáum vikum síðan vendi tær til min sum forseta í ÍSÍ og legði fram ætlan tina um at útínna roysnisbragdið at ganga, renna og svimja alla leiðina úr Akrabyrgi til Fugloyar, var nakað í framferð tini, sum gjordi, at eg trúði á seiðgi titt og vilja til at fullføra hetta avreksverk.

Ikki bara í dag men hvørja løtu hesar vikurnar hevur tað verið ein heiður hjá okkum øllum ítróttar-fólki í felagsskapinum

at standa saman um kraftaroynd tina. Henda høgtíðsstund eftir lokið verk kann bert ala fram í okkum eina kenslu av takksemi, at vit fáa loyvi at fagna tær sum landsmanni og úrmælingi.

Í ungdomi tinum hevur tú verið ein okkara — eitt navn av mongum millum ítróttarfolk í Føroyum. Men í dag — og teir dagar — tú hevur stríðst, pindur av iva, møði og mótfalni, men eisini lyftur av vón, gleði og samhugi — stendur tú einsamallur, skarar framúr og lýsir

øðrum leið við tinum fyrirdømi.

Tú hevur havt høgt mál. Tí í meira enn eitt ár hevur brunnit í tær ynkið um at gera hetta søguliga roysnið, og tú hevur vant og fyrireikað teg likamliga og sálarliga.

Tú hevur prógvað fyrri landsmonnum og fremmandum, at hóast vit eru fáment tjóð, so liggur tó í hvørjum einstøkum ein neisti og einar gávur til at hevja seg upp um miðalið og kanska enn tó upp á tindarnar í frælsum ítrótti. Onnur prógv fyrri,

at forfedrar okkara kendu sini evni og sínar ítróttir á fjøllum og sundum, vóru heiðursmerkini í svimjing fyrri brekað í vár. Tøkk einaferð enn fyrri tað.

Tankar okkara leita somuleiðis suður í hav til landsmann okkara Óva Joensen, sum hevur bestu ynki á leið hani um at rokka sínum máli, at útínna sitt bragd í treysti við árarnar og í góðum sjómansskapi.

Umstøður okkara í dag at iðka ítrótt eru góðar, sammett við tær, sum vóru í okkara fáteka samfelag, tá menn sum t.d. Absalon Joensen og Poul Petersen í svimjing og Martin Holm í fimleiki og frælsum ítrótti brutu upp úr nýggjum og legdu nýtt lendi inn til okkara at virka viðari á. Teimum veri eisini tøkk veitt.

„Svimjum fram yvir firðir og sund —
Sigmund Brestisson
hovum í huga —
leypum fram yvir flotur og grund —
fremjum dystarleik sveinar og sprund —“

lærdu vit í skúlanum sum børn.

Yrkjarar okkara eggjaðu okkum til við at visa á brøgd og roysni hjá

okkara navnframastu forfedrum í forðum.

Við góðari grund ivast mong okkara í dag, um sjálvt teir stinnastu av okkara undanfarnu høvdu megnað slíkt avrik sum hetta. Men ein heiður er hetta fyrri okkum í allar komandi tíðir.

Eitt slíkt met sum hetta er eitt mál í sjálvum sær. Men ítróttin er samstundis ein útbrynjing av likami og sál til at geva okkum styrki og áreiði til at liva gerandisdagin á pluss-síðuni fyrri okkara litla fólk og land, sum vit eru so góð við og so stolt av. Sunnan úr Akrabyrgi og norður til Fugloyar er fyrri okkum ikki bert ein ávisur teinur við náttúrligum forðingum. Men hetta strekki er fyrri okkum føroyingar livið alt í øllum sínum margfaldni, er karmurin um alt tað, sum bylgist í okkum til gamans og álvara, til ítrivs og til verka.

Lat meg sum forseta í ÍSÍ nýta høvi til at ynskja tykkum, foreldrum og næstu at Sigurði saman við úrmælinginum sjálfum hjartaliga til-lukku. Eisini tøkk til tykkara, sum hava eggjað til við áhuga og ansi á leiðini, og til tykkara í Hornorkestrinum, mannfjældini,

ið er komin saman hesa fagnaðarløtu og teimum, sum hava hjálpt og latið til hátíðarhaldið.

Lat meg síðan enda við eini áminning um, at ítróttin er gagnligast, tá hon stimbrar og vegleiðir útinnarum og áskoðarum til tað, sum Jákup Dahl próstur so vakurt minnir okkum á í ungdomssangi okkara, „Setið føtur í bekk...“

„Her skal innast vart verk, eitt so munandi gott,
so skal morgunsól roða eftir ælfreku nátt.
Tí vit finast ei stríð, og vit geva ei grið.
Men vit halda júst fram, tí vit tekkja eitt mið.“

Tú tekti titt mið allar tein-in. Og tú, Sigurd, hevur givið øðrum hægri mál og mið. Hjartans tøkk fyrri bragd titt. Hjartaliga til-lukku við avreksverki tinum. Vit eru stolt av tær.

Framhald av síðu 9

aftur kunna hava vinning av at dyrka jorð sína og við at selja landbúnaðarvørur, so at avlop verður til viðlíkahald og iløgur.

Men ikki er lætt at broyta kós, tí tá skulu fólk í bynum gjalda meira fyrri matin.

Mangastaðir hava verið mótmælisuppreistar ella nærum tað.

Hetta hava vit sæð m.a. í Polen, Tunesia, Argentina, Egyptalandi, Sudan og á Philipsoyggjunum.

Forklaringin er ikki einföld

Forklaringin uppá, at framskundaða idnaðargerðin miseydnadist er ikki heilt einföld.

Fyrri tað fyrsta gekk tað ov skjótt, harnæst tí at tað var gjørt við innfluttum íleggingarvørum, mangastaðir vóru ikki nóg nógvir faklærdir verkamenn til at ansa eftir og viðlíkahalda hesi stóru virki, útbúgving teirra var ov vánalig, peningur var ikki tøkur til keyp av tiltakslutum og vørum, sum vóru neyðugar til áhaldandi framleiðslu.

Harafturat kom veraldarkreppan í 80-árunum oman í dyrkandi olju, prisfall á mongum 3. heims vørum og ov stór skuldarbyrði.

Lond eru, sum ikki sleptu idnaðargerð, men funnu fram til, at landbúnaðurin eisini er av stórum týdningi fyrri teirra menning og búskaparfrælsi.

India, Kina, Taiwan, Suður Korea og Brasilia sleptu ikki landbún-

adinum uppá fjall, meðan tey framdu idnaðargerðina.

Stjórnarstættir mangastaðir siggja, at lond teirra ikki evna at breyðføða fólk teirra og venda sær nú meira og meira móti landbúnaðarstættum.

Í Vesturafrika eru lond, sum í dag royna at selja stór idnaðarvirki til útlendingar.

Philippinarar royna at fremja landbúnað og fiskaaling.

Nýggja 5-ára ætlan Algeriu's leggur stóran dent á íleggingar í vatn til landbúnað.

Tanzania hevur hópin av virkjum, sum standa still, tí teimum vantar tiltakslutir, og har eru teir farnir at lata tapgevandi sisalvirkir aftur til privat virksemi.

Eitt yvirtil

Fylgjandi yvirtil visir, hvussu ymisk menningin hevur verið í londum, alt eftir hvørji kós, ið tey valdu, sjálvt har tey eru grannalond:

Ghana

Fólk 12,8 mill.
BNP. pr. høvd 310 dollars
Árligur meðalvøkstur pr. høvd 1965-83 $\pm$ 2,1 %

Filabeinsstrondin

Fólk 9,5 mill.
BNP. pr. høvd 710 dollars
Árligur meðalvøkstur pr. høvd 1965-83 $\pm$ 1,0 %

Zambia

Fólk 6,3 mill.
BNP. pr. høvd 580 dollars
Árligur meðalvøkstur pr. høvd 1965-83 $\pm$ 1,3 %

Malawi

Fólk 6,6 mill.
bnp. pr. høvd 210 dollars
Árligur vøkstur pr. høvd 1965-83 $\pm$ 2,2 %

Kenya

Fólk 18,9 mill.
BNP. pr. høvd 340 dollars
Árligur meðalvøkstur pr. høvd 1965-83 $\pm$ 2,2 %

Tanzania

Fólk 20,8 mill.
BNP. pr. høvd 240 dollars
Árligur meðalvøkstur pr. høvd 1965-83 $\pm$ 0,9 %

Burma

Fólk 35,5 mill.
BNP. pr. høvd 180 dollars
Árligur meðalvøkstur pr. høvd 1965-83 $\pm$ 2,2 %

Thailand

Fólk 49,2 mill.
BNP. pr. høvd 820 dollars
Árligur meðalvøkstur pr. høvd 1965-83 $\pm$ 4,3 %

Landbúnaðurin og støðan

Ghana gjørdi einki fyrri landbúnaðin og er ein av 10 tjóðum, hvørs BNP pr. høvd minkaði hesi seinastu 25 árin.

Samstundis kom Filabeinsstrondin í staðin fyrri Ghana sum verðins størsti kakao-framleiðari og livshátturin hækkaði munandi.

Keynya hevur eitt tað skjótast vaksandi fólkatal í heiminum, men teirra umsorgan fyrri landbúnaðinum fekk teirra BNP pr. høvd at vaksa við 2,3 % árliga hesi seinastu 20 árin, meðan vøksturinn í Tanzania, sum einki gjørdi fyrri landbúnaðin, hevur árligi meðalvøksturinn verið minni enn 1 %.

Malawi hevur við at stuðla smáböndur havt ein árligan meðalvøkstur pr. høvd uppá 4,2 % seinastu 10 árin.

Við at lita á útflutning av kopari og smærri idnaðarvørum hevði Zambia ein árligan meðalvøkstur pr. høvd uppá einans 2/10 av 1 %.

Thailand og Burma vóru aftaná seinna heimsbardaga líka illa fyrrikomin og hugsandi var, at Burma fór at klára seg best.

Meðan Thailand, sum stuðlaði og økti um landbúnaðarframleiðsluna, hevði framgongd, stóð Burma í stað, m.a. tí at stjórnnin var ov nærløgd í síni stýring av búskapinum.

Kelda: The World Bank's World Development Report 1985.

7.8.85
Karl Nolsøe